

Spolky a jejich postavení dle nového Občanského zákoníku

Obsah

Změny oproti úpravě dle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů	2
Systematika nového občanského zákoníku a spolky	2
Obsah obecné části dílu 3 občanského zákoníku:	3
Základní znaky a činnost spolků obecně	4
Zacházení se stávajícími občanskými sdruženími	5
Širší výklad pojmu spolek	5
Právní úprava Korporace a její vliv na spolky	6
Obecná úprava spolku dle občanského zákoníku	6
Založení spolku a jeho stanovy	7
Ustavující schůze	7
Vznik spolku	7
Pobočný spolek	7
Členství	8
Organizace spolku	9
Nejvyšší orgán spolku	10
Dílčí členské schůze a shromáždění delegátů	11
Neplatnost rozhodnutí orgánu spolku	11
Kontrolní komise	11
Rozhodčí komise	12
Zrušení spolku likvidací	12
Fúze spolků	12
Rozdělení spolku	13

Změny oproti úpravě dle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů

Rekodifikace občanského zákoníku, která dle § 3081 zákona 89/2012Sb., občanského zákoníku, nabyde účinnosti k 1. 1. 2014, zrušuje k témuž dni stávající zák. č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů. Konkrétně je tak stanoveno v § 3080 pod bodem (odstavcem) 154. Nová úprava nahradí stávající občanská sdružení spolky. Přesto většina stávajících pravidel byla novým občanským zákoníkem převzata. Určité věci se nový občanský zákoník snaží rozebrat důsledněji a některé nové instituty zavádí. Snahou by měla být údajně eliminace nejasností plynoucích ze současného stavu. Jedná se zejména o následující:

- Právní fikce zápisu do veřejného rejstříku, pokud správce rejstřík nereaguje do 30 dnů od podání návrhu.
- Organizační složka nahrazena pojmem pobočného spolku
- Nově povinnost zápisů pobočných spolků do rejstříku
- Zavedeno oddělení majetkových sfér mezi hlavním a pobočným spolkem
- Nově umožněn soudní přezkum vyloučení ze spolku vždy, nyní nelze za předpokladu, že vylučovací proces není institucionalizován (*viz. výklad § 15 odst. 1 zák. č. 83/1990 Sb*). Nyní platná 3 měsíční lhůta subjektivní zůstává a 6 měsíční objektivní se prodlužuje na jeden rok. Dochází tak ke sjednocení lhůt u všech korporací.
- Nově uvedeno vedení seznamu členů, norma je ovšem dispozitivního charakteru, takže spolek vést seznam nemusí. Pokud ho ale zavede, povinnosti plynoucí z normy je třeba vnímat kogentně.
- Nově jsou definovány případy, kdy se na určitá rozhodnutí hledí jako na neplatná od počátku. Tuto neplatnost nezhojí ani běh času. Půjde o rozhodnutí v rozporu s dobrými mravy či proti smyslu spolku.
- Nově řešena situace, jak postupovat u autokratických spolků v případech, kdy jediný „vůdce“ se stane nesvéprávný, nezvěstný či zemře a situace není řešena ve stanovách. Zákon předpokládá presumpci pro tento případ shromáždění členů spolku.
- Důsledně řešeno rozdělení a fúze spolků

Systematika nového občanského zákoníku a spolky

V obecné části bude na spolky aplikovatelná úprava právnických osob, která je upravena v díle 3, oddílu 1 občanského zákoníku, a to do té míry, pokud úprava věnovaná explicitně spolkům nestanoví jinak. Díl 3 jako celek je věnován problematice právnických osob a začíná § 118, ve kterém je stanoveno, že „Právnická osoba má právní osobnost od svého vzniku do svého zániku.“

V praxi se jedná o úpravu, kterou známe z dnešního obchodního zákoníku, kde například pro společnost s ručením omezeným aplikujeme jak obecná ustanovení o obchodních společnostech z části II, hlavy 1, dílu 1. § 56 – 75c, tak z identické části a hlavy díl 4, který v § 105 – 153e explicitně upravuje společnost s ručením omezeným. Jako první je aplikována speciální část, což je díl 4, s tím, že pokud

nějakou otázku tento díl neupravuje, použijeme ustanovení z obecné části z dílu 1. Nový občanský zákoník přináší novou terminologii, kdy kapitoly dělí na Díl, Oddíl a Pododdíl.

Obsah obecné části dílu 3 občanského zákoníku:

- 120 – veřejné rejstříky právnických osob
 - Ochrana dobré víry osob důvěřujících údajům v rejstříku uvedených (§121)
- 122 – ustanovení a vznik právnické osoby
 - Důsledky z jednání za právnickou osobu před jejím založením nese ten, kdo jménem právnické osoby jednal. Právnická osoba tyto účinky může na sebe převést do 3 měsíců od vzniku (§127).
 - Prohlášení právnické osoby soudem za neplatnou nemá vliv na práva a povinnosti, jichž již nabyla (§131).
- 132 – název právnické osoby
 - Třeba odlišit od jiné právnické osoby
 - Nesmí být klamavý
 - Musí obsahovat označení právní formy
- 136 – sídlo právnické osoby
 - Nenaruší-li to klid a pořádek v domě, může být sídlo i v bytě.
 - Každý se může dovolat skutečného sídla právnické osoby.
- 138 – přemístění sídla právnické osoby
 - Při přemístění do zahraničí třeba upozornit alespoň 3 měsíce předem (§140).
 - Za dluhy vzniklé před přemístěním sídla do zahraničí ručí členové právnické osoby a statutárního orgánu jako před přemístěním. (§141).
- 144 – účel právnické osoby
 - Zákon rozlišuje veřejný nebo soukromý zájem.
- 146 – veřejná prospěšnost právnické osoby

Legální definice veřejné prospěšnosti: „Veřejně prospěšná je právnická osoba, jejímž posláním je přispívat v souladu se zakladatelským právním jednáním vlastní činností k dosahování obecného blaha, pokud na rozhodování právnické osoby mají podstatný vliv jen bezúhonné osoby, pokud nabyla majetek z poctivých zdrojů a pokud hospodárně využívá své jmění k veřejně prospěšnému účelu.“

- 151 – orgány právnické osoby
 - Členem orgánu mohou být jen svéprávné osoby
 - Nezletilá či nesevěprávná osoba může být členem orgánu jen tehdy, pokud právnická osoba v rámci hlavní činnosti nepodniká a pokud se v rámci této činnosti zaměřuje na nezletilé a nesevěprávné osoby.
 - Osoba, jejíž úpadek byl osvědčen, se může stát členem voleného orgánu, oznámila-li to předem tomu, kdo ji do funkce povolává; to neplatí, pokud od skončení insolvenčního řízení uplynuly alespoň tři roky (§ 153).
 - Je-li orgán kolektivní, rozhoduje o záležitostech právnické osoby ve sboru. Je schopen usnášet se za přítomnosti nebo jiné účasti většiny členů a rozhoduje většinou hlasů zúčastněných členů (§ 156).
 - Kdo přijme funkci člena voleného orgánu, zavazuje se, že ji bude vykonávat s nezbytnou loajalitou i s potřebnými znalostmi a pečlivostí (§ 159).

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

- Při porušení povinnosti člen orgánu ručí věřiteli za škodu tímto porušením vzniklou.

161 – jednání za právnickou osobu

168 – zrušení právnické osoby

174 – přeměna právnické osoby

185 – zánik právnické osoby

187 – likvidace

§ 210 začíná Díl 3 oddíl 2 Občanského zákoníku, který je věnován korporacím. Systematicky je spolek zařazen mezi korporace, a proto je důležité sledovat i pravidla stanovená v pododdíle 1 obsahujícím obecná ustanovení týkající se korporací.

Spolkům je následně věnován speciální úpravou pododdíl 2 rozebraný od § 214 do § 302. Protože se jedná o úpravu dotýkající se spolků, považuji za vhodné tuto část nového občanského zákoníku rozebrat podrobněji.

Než se ale podíváme na podrobnější rozbor, shrnul bych v obecnější rovině ty nejpodstatnější změny. Potíží patrně bude, že celý občanský zákoník je koncipován poměrně dispozitivně a i v případě úpravy spolků bude možné ve stanovách celou řadu otázek upravit odchylně. Tím se přirozeně stíží naše možnost kontroly, protože pro získání informací o právním statutu a postavení spolku budeme muset vedle občanského zákoníku vyzískat i stanovy v aktuálním znění.

Lze se zamyslet nad tím, zda by spolky neměly spolu se žádostí o poskytnutí dotace předkládat i stanovy s povinností dát nám informaci o každé změně stanov v době realizace projektu. Smluvně by se taktéž měly zavázat, že určité změny ve stanovách neprovedou.

Základní znaky a činnost spolků obecně

Spolek je v zákoně vymezen v zásadě jeho základními znaky, jimiž jsou např. samospráva, dobrovolnost členství, oddělení majetkových sfér spolku a jeho členů atd. Ve výsledku vzniká modelová právnická osoba korporátního typu, a to dnem zápisu do veřejného rejstříku. Novela stanoví 30ti denní lhůtu od podání návrhu na zápis a nebude-li v této lhůtě ani vydáno rozhodnutí o odmítnutí zápisu, považuje se spolek za zapsaný do veřejného rejstříku třicátým dnem od podání návrhu.

Zákon rozděluje činnosti spolků na hlavní a vedlejší. Hlavní činností spolku může být jen uspokojování a ochrana těch zájmu, k jejichž naplňování je spolek založen. Přitom bude možné spolek založit pouze k prosazování subjektivních zájmů jeho členů, tudíž nemusí být nutně založen za účelem objektivního prosazování obecné či veřejné prospěšnosti. Hospodářská nebo jiná podnikatelská činnost tak bude pouze činností vedlejší a může být vykonávána jen za účelem podpory vlastní spolkové činnosti.

V případě založení spolku za účelem veřejné prospěšnosti, pokud svoji činností spolek bude přispívat k dosahování obecného blaha, zakotvuje občanský zákoník právo při splnění zákonem stanovených podmínek na zápis statusu veřejné

prospěšnosti činnosti dotčeného spolku do veřejného rejstříku. Jenže potíž je v tom, že nový občanský zákoník dostatečně nedefinuje, jaká činnost je veřejně prospěšnou (pouze § 146) a dokonce zrušuje zákon 248/1995 sb. o obecně prospěšných společnostech, ze kterého by se v dané situaci mohlo vycházet.

Zacházení se stávajícími občanskými sdruženími

Občanská sdružení, vzniklá podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů, se budou od 1. 1. 2014 považovat za spolky podle nového občanského zákoníku. Sdružení bude muset pouze v případě, pokud by jeho název nebyl v souladu s ustanoveními nového občanského zákoníku, tedy např. tehdy, kdy název subjektu bude obsahovat pojem "sdružení", svůj název změnit a to do 1. 1. 2016.

Organizační jednotky sdružení způsobilé jednat svým jménem podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů, se budou považovat za pobočné spolky, avšak statutární orgán občanského sdružení, o jehož organizační jednotku jde (tedy dle nové úpravy a terminologie statutární orgán hlavního spolku), bude však muset podat nejpozději do tří let ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona návrh na zápis pobočného spolku, jinak posledním dnem této lhůty pobočný spolek zanikne.

Pokud se spolek bude zabývat činností veřejně prospěšnou, může si tento status nechat zapsat do veřejného rejstříku. Jedná se dle mého názoru o právo nikoli povinnost tedy veřejná prospěšnost, jako činnost spolku, bude zapisována fakultativně, na žádost statutárního orgánu spolku. Veřejnou prospěšnost by si spolky měly nechávat do rejstříku zapisovat, ve svém vlastním zájmu, a to například kvůli sponzoringu či podávání žádostí o poskytování dotací.

Až do účinnosti zákona o veřejném rejstříku, do něhož se zapisují spolky, budou spolky registrovány dle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů.

Širší výklad pojmu spolek

Jak již bylo výše řečeno, tak občanská sdružení se přemění na spolky. Přesto mezi spolkem a občanským sdružením nebude existovat rovnítko, protože dle § 3051 zájmové sdružení právnických osob má také právo změnit svoji právní formu na spolek podle občanského zákoníku. V obdobném duchu je koncipován i § 3052, dle kterého právnické osoby založené podle zákona č. 42/1980 Sb., o hospodářských stycích se zahraničím se i nadále řídí dosavadními právními předpisy. To platí i o právnických osobách vzniklých jako sdružení podle § 636 zákona č. 101/1963 Sb., o právních vztazích v mezinárodním obchodním styku. Avšak i tyto právnické osoby mají právo změnit svoji právní formu na spolek.

evropský
sociální
fond v ČR

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Právní úprava Korporace a její vliv na spolky

Dle § 211 může být korporace tvořena jediným členem, pokud tuto možnost zákon připouští. V takovém případě jediný člen korporace v ní nemůže z vlastní vůle ukončit členství, ledaže v důsledku toho na jeho místo vstoupí nová osoba. Klesne-li počet členů korporace pod počet stanovený zákonem, soud ji i bez návrhu zruší a rozhodne o její likvidaci. Nejprve jí však poskytne přiměřenou lhůtu ke zjednání nápravy. § 214, který se týká explicitně založení spolku, stanoví, že pro založení spolku jsou třeba tři osoby. Když je ale spolek založen, dle mého názoru může poklesnout počet členů spolku až na jednu osobu.

Zajímavý je § 212 odst. 2, dle kterého zneužije-li člen soukromé korporace hlasovací právo k újmě celku, rozhodne soud na návrh toho, kdo prokáže právní zájem, že k hlasu tohoto člena nelze pro určitý případ přihlížet. Toto právo zaniká, pokud návrh není podán do tří měsíců ode dne, kdy k zneužití hlasu došlo. Dále v § 213 je uvedeno, že poškodí-li korporaci její člen nebo člen jejího orgánu způsobem, který zakládá jeho povinnost k náhradě a kterým byl poškozen i jiný člen korporace na hodnotě své účasti, a domáhá-li se náhrady jen tento člen, může soud škůdci i bez zvláštního návrhu uložit povinnost nahradit způsobenou škodu jen korporaci, pokud to odůvodňují okolnosti případu, zejména pokud je dostatečně zřejmé, že se takovým opatřením vyrovná i škoda na znehodnocené účasti.

Obecná úprava spolku dle občanského zákoníku

Dle § 214 alespoň tři osoby vedené společným zájmem mohou založit k jeho naplňování spolek jako samosprávný a dobrovolný svazek členů a spolčovat se v něm. Spolek může mít i svazovou povahu. Dle § 215 nikdo nesmí být nucen k účasti ve spolku a nikomu nesmí být bráněno vystoupit z něho. Z pohledu účasti spolků v našich výběrových řízeních je třeba zdůraznit § 215 odst. 2, dle kterého členové spolku neručí za jeho dluhy. V obecných ustanoveních se dále dozvíme, že název spolku musí obsahovat slova „spolek“ nebo „zapsaný spolek“, postačí však zkratka „z. s.“.

Výše zmíněná hlavní činnost spolku je rozebrána v § 217, dle kterého může být touto činností jen uspokojování a ochrana těch zájmů, k jejichž naplňování je spolek založen. Hlavní činností pak za žádných okolností nemůže být podnikání nebo jiná výdělečná činnost, tyto činnosti ovšem zakázány nejsou a jsou umožněny v rámci takzvaných vedlejších činností. Jejich účel musí být v podpoře hlavní činnosti nebo v hospodárném využití spolkového majetku a zisk z činnosti spolku lze použít pouze pro spolkovou činnost včetně správy spolku.

evropský
sociální
fond v ČR

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Založení spolku a jeho stanovy

Založení spolku je upraveno v § 218, dle kterého zakladatelé založí spolek, shodnou-li se na obsahu Stanov, které musí obsahovat alespoň a) název a sídlo spolku, b) účel spolku, c) práva a povinnosti členů vůči spolku, popřípadě určení způsobu, jak jim budou práva a povinnosti vznikat a d) určení statutárního orgánu. Stanovy mohou založit pobočný spolek jako organizační jednotku spolku nebo určit, jakým způsobem se pobočný spolek zakládá, a který orgán rozhoduje o založení, zrušení nebo přeměně pobočného spolku. Zákon dovoluje založit členství různého druhu s tím, že stanovy musí jasně specifikovat, jaká práva a povinnosti se k jednotlivým druhům členství budou vztahovat. Dle mého se v praxi bude nejčastěji jednat o čestná členství, která patrně nebudou spojena s povinností hradit členské poplatky. Dle § 221 stanovy musí být uloženy v úplném znění v sídle spolku. Dle § 222 odst. 1 lze spolek založit i usnesením ustavující schůze tvořícího se spolku.

Ustavující schůze

Za zajímavé lze považovat ustanovení § 223, dle kterého se každý účastník zakládající schůze zapíše do prezenční listiny, kde jeho podpis ověří svolatel. Platí, že osoby zapsané v listině přítomných podaly řádnou přihlášku do spolku. Ustavující schůzi zahájí svolavatel nebo osoba jím pověřená. Sdělí ustavující schůzi počet přítomných a seznámí ji s jednáními, která svolavatel v zájmu spolku již učinil. Dále navrhne ustavující schůzi pravidla pro její jednání a volbu předsedajícího i případných dalších činovníků. Ustavující schůze volí členy těch orgánů, které podle určení zákona a stanov zvolit má. Ustavující schůze přijímá usnesení většinou hlasů přítomných v době hlasování. Kdo hlasoval proti přijetí návrhu stanov, může od přihlášky do spolku odstoupit. O tom musí být učiněn záznam v listině přítomných opatřený podpisy odstupujícího a toho, kdo záznam učinil. Stanovy lze schválit tehdy, účastni-li se této schůze alespoň tři osoby.

Vznik spolku

Dle § 226 odst. 1 spolek vzniká dnem zápisu do veřejného rejstříku. Návrh na zápis spolku do veřejného rejstříku podávají zakladatelé nebo osoba určená ustavující schůzí. Není-li spolek do veřejného rejstříku zapsán do třiceti dnů od podání návrhu na zápis a není-li v této

lhůtě ani vydáno rozhodnutí o odmítnutí zápisu, považuje se spolek za zapsaný do veřejného rejstříku třicátým dnem od podání návrhu. V § 227 je řešena situace pro případy, kdy spolek pokračuje v činnosti i poté, co byl jeho zápis do veřejného rejstříku odmítnut. Pro tyto případy se použijí ustanovení o společnosti.

Pobočný spolek

Dle § 228 odst. 1 se právní osobnost pobočného spolku odvozuje od právní osobnosti hlavního spolku. Pobočný spolek může mít práva a povinnosti a nabývat je v rozsahu určeném stanovami hlavního spolku a zapsaném ve veřejném rejstříku. Název pobočného spolku musí obsahovat příznačný prvek názvu hlavního spolku a vyjádřit jeho vlastnost pobočného spolku. Také pobočný spolek vzniká dnem zápisu do veřejného rejstříku. Návrh na zápis pobočného spolku do veřejného rejstříku

evropský
sociální
fond v ČR

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

podává hlavní spolek. I v tomto případě platí po uplynutí 30denní lhůty fikce souhlasu. Z právních jednání pobočného spolku vzniklých přede dnem jeho zápisu do veřejného rejstříku je hlavní spolek oprávněn a zavázán společně a nerozdílně s pobočným spolkem. Ode dne zápisu pobočného spolku do veřejného rejstříku ručí hlavní spolek za dluhy pobočného spolku v rozsahu určeném stanovami. Dle § 230 se spolu se zrušením hlavního spolku zrušuje i pobočný spolek, přičemž platí, že hlavní spolek nezanikne dříve, než zaniknou všechny pobočné spolky. Podle § 231 nabytím statusu veřejné prospěšnosti pro hlavní spolek nabývají tento status i pobočné spolky. Vzdá-li se hlavní spolek statusu veřejné prospěšnosti, nebo je-li mu odejmut, pozbývají jej i pobočné spolky.

Členství

Neurčí-li stanovy jinak, váže se členství ve spolku na osobu člena a nepřechází na jeho právního nástupce. Je-li členem spolku právnická osoba, zastupuje ji statutární orgán, ledaže právnická osoba určí jiného zástupce. Po vzniku spolku může členství v něm vzniknout přijetím za člena nebo jiným způsobem určeným stanovami. Od okamžiku získání členství je člen vázán stanovami spolku. O přijetí za člena rozhoduje orgán určený stanovami, jinak nejvyšší orgán spolku.

Dle § 234 se má se za to, že vznikem členství v pobočném spolku vzniká i členství v hlavním spolku, což platí i o zániku členství. Stanovy mohou určit výši a splatnost členského příspěvku nebo určí, který orgán a jakým způsobem toto stanovuje.

Vede-li spolek seznam členů, stanovy určí, jakým způsobem provádí v seznamu členů zápisy a výmazy týkající se členství osob ve spolku. Stanovy dále určí, jak bude seznam členů zpřístupněn, anebo že zpřístupněn nebude. Každý člen, a to i bývalý, má ze zákona právo na svou žádost obdržet od spolku na jeho náklady potvrzení s výpisem ze seznamu členů obsahující údaje o své osobě, popřípadě potvrzení, že tyto údaje byly vymazány. Namísto zemřelého člena může o potvrzení požádat jeho manžel, dítě nebo rodič, a není-li žádný z nich, může o vydání potvrzení žádat jiná osoba blízká nebo dědic, prokáží-li zájem hodný právní ochrany. Seznam členů může být uveřejněn se souhlasem všech členů, kteří jsou v něm zapsáni; při uveřejnění neúplného seznamu členů musí být z něho patrné, že je neúplný.

Zánik členství upravuje § 237 tak, že členství ve spolku zaniká vystoupením, vyloučením, nebo dalšími způsoby uvedenými ve stanovách nebo v zákoně. V zákoně jsou předvídaný mimo jiné situace, kdy člen nezaplatí členský příspěvek ani v přiměřené lhůtě určené spolkem dodatečně ve výzvě k zaplacení, ačkoli byl na tento následek ve výzvě upozorněn. Členství zanikne taktéž smrtí člena.

Vyloučení člena je pro případ, že stanovy nestanoví jinak, upraveno v § 239, dle kterého může spolek vyloučit člena, který závažně porušil povinnost vyplývající z členství a v přiměřené lhůtě nápravu nezjednal ani po výzvě spolku. Výzva se nevyžaduje, nelze-li porušení povinnosti odčinit nebo způsobilo-li spolku zvlášť závažnou újmu. Rozhodnutí o vyloučení se doručí vyloučenému členu. Neurčí-li stanovy jiný orgán, rozhoduje o vyloučení člena statutární orgán a návrh na vyloučení může podat v písemné formě kterýkoli člen. V návrhu se uvedou okolnosti osvědčující důvod pro vyloučení. Člen, proti kterému návrh směřuje, musí mít

příležitost se s návrhem na vyloučení seznámit, žádat o jeho vysvětlení a uvést i doložit vše, co mu je k prospěchu.

Člen taktéž může do patnácti dnů od doručení rozhodnutí v písemné formě navrhnout, aby rozhodnutí o jeho vyloučení přezkoumala rozhodčí komise, ledaže stanovy určí jiný orgán. Dle zákona je možno vyloučení podrobit soudnímu přezkumu. Návrh k soudu musí být podán do 3 měsíců od doručení konečného rozhodnutí spolku o vyloučení. Nebylo-li mu rozhodnutí doručeno, může člen v rámci subjektivní lhůty návrh podat do tří měsíců ode dne, kdy se o něm dozvěděl, nejdéle však v rámci objektivní lhůty do jednoho roku ode dne, kdy byl po vydání rozhodnutí zánik jeho členství vyloučením zapsán do seznamu členů. Uplynutím lhůt majících prekluzivní charakter právo zaniká.

Organizace spolku

Dle § 243 jsou orgány spolku statutární orgán a nejvyšší orgán, případně kontrolní komise, rozhodčí komise a další orgány určené ve stanovách. Stanovy mohou orgány spolku pojmenovat libovolně, nevzbudí-li tím klamný dojem o jejich povaze. Statutární orgán může být jak kolektivní, tak individuální. Neurčí-li stanovy jinak, volí a odvolává členy statutárního orgánu nejvyšší orgán spolku. Na usnesení členské schůze nebo jiného orgánu, které se přičí dobrým mravům, nebo mění stanovy tak, že jejich obsah odporuje donucujícím ustanovením zákona, se hledí, jako by nebylo přijato. To platí i v případě, že bylo přijato usnesení v záležitosti, o které tento orgán nemá působnost rozhodnout.

Neurčí-li stanovy funkční období členů volených orgánů spolku, je toto období pětileté a členové volených orgánů spolku, jejichž počet neklesl pod polovinu, mohou kooptovat náhradní členy do nejbližšího zasedání orgánu příslušného k volbě. Pro svolání, zasedání a rozhodování kolektivních orgánů spolku se použijí § 156 a § 159 odst. 2 občanského zákoníku. Obecná ustanovení věnující se orgánům právnické osoby jsou zakotvena v rozmezí § 151 – 160 občanského zákoníku.

§ 156

(1) Je-li orgán kolektivní, rozhoduje o záležitostech právnické osoby ve sboru. Je schopen usnášet se za přítomnosti nebo jiné účasti většiny členů a rozhoduje většinou hlasů zúčastněných členů.

(2) Je-li působnost jednotlivých členů orgánu rozdělena podle určitých oborů, ustanovení odstavce 1 se nepoužije. Rozdělení působnosti nezbavuje další členy povinnosti dohlížet, jak jsou záležitosti právnické osoby spravovány.

§ 159

(2) Člen voleného orgánu vykonává funkci osobně; to však nebrání tomu, aby člen zmocnil pro jednotlivý případ jiného člena téhož orgánu, aby za něho při jeho neúčasti hlasoval.

evropský
sociální
fond v ČR

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Nejvyšší orgán spolku

Stanovy určí, který orgán je nejvyšším orgánem spolku. Do jeho působnosti zpravidla náleží určit hlavní zaměření činnosti spolku, rozhodovat o změně stanov, schválit výsledek hospodaření spolku, hodnotit činnost dalších orgánů spolku i jejich členů nebo rozhodnout o zrušení spolku s likvidací nebo o jeho přeměně. Je-li podle stanov statutární orgán spolku i jeho nejvyšším orgánem a není-li s to vykonávat působnost po dobu delší než jeden měsíc, může alespoň pětina členů spolku svolat shromáždění všech členů spolku, na něž přejde působnost nejvyššího orgánu spolku, pokud stanovy nestanoví jinak. Obvykle je nejvyšším orgánem spolku členská schůze.

Členskou schůzi svolává k zasedání statutární orgán spolku nejméně jedenkrát do roka. Statutární orgán spolku svolá zasedání členské schůze z podnětu alespoň třetiny členů spolku nebo kontrolního orgánu spolku. Nesvolá-li statutární orgán spolku zasedání členské schůze do třiceti dnů od doručení podnětu, může ten, kdo podnět podal, svolat zasedání členské schůze na náklady spolku sám.

Zasedání členské schůze se svolá vhodným způsobem ve lhůtě určené stanovami, jinak nejméně třicet dnů před jeho konáním. Z pozvánky musí být zřejmé místo, čas a pořad zasedání, přičemž se mají zhodnotit reálné možnosti všech členů spolku tak, aby byli co možná nejméně omezováni. Kdo zasedání svolal, může je odvolat nebo odložit stejným způsobem, jakým bylo svoláno. Stane-li se tak méně než týden před oznámeným datem zasedání, nahradí spolek členům, kteří se na zasedání dostavili podle pozvánky, účelně vynaložené náklady.

Každý člen je oprávněn účastnit se zasedání a požadovat i dostat na něm vysvětlení záležitostí spolku, vztahuje-li se požadované vysvětlení k předmětu zasedání členské schůze. Požaduje-li člen na zasedání sdělení o skutečnostech, které zákon uveřejnit zakazuje nebo jejichž prozrazení by spolku způsobilo vážnou újmu, nelze mu je poskytnout.

Členská schůze je schopna usnášet se za účasti většiny členů spolku. Usnesení přijímá většinou hlasů členů přítomných v době usnášení, přičemž každý člen má jeden hlas. Určité druhy členství mohou ovšem inkorporovat jen hlas poradní.

Kdo zasedání zahájí, ověří, zda je členská schůze schopna se usnášet. Poté zajistí volbu předsedy zasedání a případně i dalších činovníků, vyžadují-li jejich volbu stanovy. Předseda vede zasedání tak, jak byl jeho pořad ohlášen, ledaže se členská schůze usnese na předčasném ukončení zasedání. Záležitost, která nebyla zařazena na pořad zasedání při jeho ohlášení, lze rozhodnout jen za účasti a se souhlasem všech členů spolku oprávněných o ní hlasovat.

Statutární orgán spolku zajistí vyhotovení zápisu ze zasedání do třiceti dnů od jejího ukončení. Není-li to možné, vyhotoví zápis ten, kdo zasedání předsedal nebo koho tím pověřila členská schůze. Ze zápisu musí být patrné, kdo zasedání svolal a jak, kdy se konalo, kdo je zahájil, kdo mu předsedal, jaké případné další činovníky členská schůze zvolila, jaká usnesení přijala a kdy byl zápis vyhotoven. Každý člen

evropský
sociální
fond v ČR

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

spolku může nahlížet do zápisů ze zasedání za podmínek určených stanovami. Neurčí-li stanovy jinak, lze toto právo vykonat v sídle spolku.

Není-li členská schůze na svém zasedání schopna usnášet se, může statutární orgán nebo ten, kdo původní zasedání svolal, svolat novou pozvánkou ve lhůtě patnácti dnů od předchozího zasedání členskou schůzi na náhradní zasedání. Z pozvánky musí být zřejmé, že se jedná o náhradní zasedání členské schůze. Náhradní zasedání členské schůze se musí konat nejpozději do šesti týdnů ode dne, na který bylo zasedání členské schůze předtím svoláno. Na náhradním zasedání může členská schůze jednat jen o záležitostech zařazených na pořad předchozího zasedání. Usnesení může přijmout za účasti libovolného počtu členů, ledaže stanovy určí něco jiného.

Dílčí členské schůze a shromáždění delegátů

Stanovy taktéž mohou určit, že se zasedání členské schůze bude konat formou dílčích členských schůzí, případně též, o kterých záležitostech tímto způsobem rozhodnout nelze. Připustí-li stanovy zasedání dílčích členských schůzí, určí rovněž období, v němž se všechna zasedání musí konat. Pro schopnost usnášet se a pro přijímání usnesení se zúčastnění členové a odevzdané hlasy sčítají.

Dle § 256 stanovy mohou určit, že působnost členské schůze plní shromáždění delegátů. Každý delegát v tomto případě musí být volen stejným počtem hlasů. Není-li to dobře možné, mohou stanovy určit pro volbu delegátů rozumnou odchylku.

Neplatnost rozhodnutí orgánu spolku

Dle § 258 každý člen spolku nebo ten, kdo na tom má zájem hodný právní ochrany, může navrhnout soudu, aby rozhodl o neplatnosti rozhodnutí orgánu spolku pro jeho rozpor se zákonem nebo se stanovami, pokud se neplatnosti nelze dovolat u orgánů spolku. Toto právo zaniká do tří měsíců ode dne, kdy se navrhovatel o rozhodnutí dozvěděl nebo mohl dozvědět, avšak nejpozději do jednoho roku od přijetí rozhodnutí. Soud neplatnost vysloví jen tehdy, pokud rozhodnutí učiněné v rozporu se stanovami mělo závažné následky a pokud nebudou narušena práva třetích osob nabytá v dobré víře.

Kontrolní komise

Úprava kontrolní komise začíná u § 262, dle kterého komise musí mít minimálně tři členy. Komise nesmí být jmenována statutárním orgánem a ani členství v komisi a statutárním orgánu není slučitelné. Člen komise se nemůže stát likvidátorem. Kontrolní komise dohlíží, zda jsou záležitosti spolku řádně vedeny a vykonává-li spolek činnost v souladu se stanovami a právními předpisy. Tuto pravomoc mohou rozšířit stanovy. V rozsahu působnosti kontrolní komise může její pověřený člen nahlížet do dokladů spolku a požadovat od členů dalších orgánů spolku nebo od jeho zaměstnanců vysvětlení k jednotlivým záležitostem.

Rozhodčí komise

Podle § 265 může být v rámci spolku zřízena rozhodčí komise, která rozhoduje sporné záležitosti náležející do spolkové samosprávy v rozsahu určeném stanovami. Nejčastěji bude tato komise přezkoumávat rozhodnutí o vyloučení člena. Zákonem je pro jednotlivé případy zakázána podjatost členů této komise.

Zrušení spolku likvidací

Soud zruší spolek s likvidací na návrh osoby mající na tomto oprávněný zájem. Může tak učinit i bez návrhu v případě, že spolek, ač byl na to soudem upozorněn, vyvíjí činnost zakázanou v § 145, dle kterého se zakazuje založení právnické osoby, jejímž účelem je porušení práva nebo dosažení nějakého cíle nezákonným způsobem, zejména je-li jejím účelem, nebo organizování ozbrojených složek. Bez návrhu dále soud může zrušit spolek, který vyvíjí činnost v rozporu s § 217, který podnikání povoluje jen jako vedlejší činnost, nebo který nutí třetí osoby k členství ve spolku, k účasti na jeho činnosti nebo k jeho podpoře, nebo brání členům ze spolku vystoupit.

Dle § 269 při zrušení spolku s likvidací sestaví likvidátor soupis jmění a zpřístupní jej v sídle spolku všem členům. Likvidátor také vydá proti úhradě nákladů soupis jmění každému členu, který o to požádá. Soud může likvidátorem jmenovat jakéhokoli člena statutárního výboru i bez jeho souhlasu. Ten pouze může ze závažných důvodů požádat soud o zproštění funkce.

Likvidátor zpeněží likvidační podstatu pouze v tom rozsahu, v jakém to je pro splnění dluhů spolku nezbytné, a naloží s likvidačním zůstatkem podle stanov. Určí-li stanovami spolku se statusem veřejné prospěšnosti, že má být likvidační zůstatek použit k jiným než veřejně prospěšným cílům, nepřihlédne se k tomu. V takovémto případě se majetek nabídne spolku s podobným účelem, a pokud takový spolek není, tak obci. Pokud obec majetek odmítne, ze zákona ho získává kraj dle sídla spolku. Obdržel-li spolek účelově vázané plnění z veřejného rozpočtu, ustanovení § 272 upravující výše popsané se nepoužije a likvidátor naloží s příslušnou částí likvidačního zůstatku podle rozhodnutí příslušného orgánu, což je z našeho hlediska pozitivní.

Fúze spolků

Dle § 274 mohou spolky uzavírat smlouvu o fúzi jako smlouvu o sloučení spolků, nebo jako smlouvu o splynutí spolků. Spolky je třeba řádně identifikovat a ze smlouvy musí vyplynout, který ze spolků je zanikající a který nástupnický. Taktéž musí být zřejmý rozhodný den. Společně s návrhem smlouvy o fúzi vyhotoví členové statutárních orgánů zúčastněných spolků i zprávu vysvětlující hospodářské i právní důvody a důsledky fúze. Tuto zprávu lze vyhotovit i jako společnou pro všechny zúčastněné spolky. Jediným případem, kdy se vyhotovit nemusí, bude, pokud všichni členové všech spolků budou zároveň i členy statutárních orgánů nebo pokud k nevyhotovení zprávy dají všichni souhlas.

Zasedání členské schůze, kterému bude návrh smlouvy o fúzi předložen ke schválení, musí ten, kdoje svolává, ohlásit nejméně třicet dnů před jeho konáním. V

evropský
sociální
fond v ČR

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

této lhůtě musí být zpřístupněny všem členům návrh smlouvy o fúzi, stanovy nástupnického spolku, výkaz majetku a závazků všech zúčastněných spolků ne starší než šest měsíců a zpráva vysvětlující hospodářské i právní důvody a důsledky fúze, je-li její vyhotovení nutné.

Je-li alespoň jeden ze spolků příjemcem plnění z veřejného rozpočtu, zveřejní se nejméně třicet dnů před zasedáním členské schůze společné oznámení, v němž zúčastněné spolky uvedou, jakých spolků se fúze týká a jaký spolek se stane nástupnickým spolkem. Toto oznámení je třeba zaslat známým věřitelům. Přihlásí-li věřitel zúčastněného spolku pohledávku do šesti měsíců ode dne, kdy se zápis fúze stal vůči němu účinným, má právo na dostatečnou jistotu, zhorší-li se dobytnost pohledávky. Prokáže-li věřitel, že se v důsledku fúze dobytnost pohledávky zhorší podstatným způsobem, má právo na dostatečnou jistotu ještě před zápisem fúze do veřejného rejstříku.

Návrh smlouvy o fúzi schvalují členské schůze zúčastněných spolků. Členská schůze může návrh smlouvy o fúzi jen schválit, nebo odmítnout. Návrh na vyslovení neplatnosti smlouvy o fúzi lze podat jen společně s návrhem na neplatnost usnesení členské schůze schvalujícího tuto smlouvu. Právo domáhat se neplatnosti má jen zúčastněný spolek nebo osoba oprávněná podat návrh na vyslovení neplatnosti členské schůze.

Návrh na zápis fúze do veřejného rejstříku podávají společně všechny zúčastněné spolky. Jedná-li se o fúzi splynutím, podepíše návrh také členové statutárního orgánu nástupnického spolku. Na základě návrhu provede příslušný orgán zápis fúze tak, že k témuž dni vymaže ve veřejném rejstříku zanikající spolky, poznamená, kdo je jejich právní nástupce. Po zápisu fúze do veřejného rejstříku nelze smlouvu o fúzi změnit nebo zrušit. Zápisem fúze nabývají členové zanikajícího spolku členství v nástupnickém spolkem.

Rozdělení spolku

Dle § 288 při rozdělení sloučením uzavírají zúčastněné spolky smlouvu o rozdělení, která obsahuje alespoň údaje o názvu, sídle a identifikující údaj zúčastněných spolků s uvedením, který spolek je zanikající a které jsou nástupnické, určení, jaký majetek a dluhy zanikajícího spolku přejímají nástupnické spolky, určení, kteří zaměstnanci zanikajícího spolku se stávají zaměstnanci jednotlivých nástupnických spolků a stanovení rozhodného dne. Nestanoví-li smlouva o rozdělení jinak, nabývá každý člen zanikajícího spolku ke dni účinnosti rozdělení členství ve všech nástupnických spolcích. Podobně jako se u fúze vytváří projekt fúze se i u rozdělení vytváří projekt rozdělení. Dle § 290 odst. 2 platí, že není-li ze smlouvy o rozdělení nebo z projektu rozdělení zřejmé, jaké dluhy přecházejí z rozdělovaného spolku na nástupnické spolky, platí, že nástupnické spolky jsou z těchto dluhů zavázány společně a nerozdílně. Po zápisu rozdělení do veřejného rejstříku nelze smlouvu o rozdělení ani projekt rozdělení změnit nebo zrušit.

Obdobně jako při fúzi i v případě rozdělení platí, že nepodají-li při rozdělení sloučením zúčastněné spolky návrh na zápis rozdělení do šesti měsíců ode dne, kdy byla smlouva o rozdělení uzavřena, může ten ze zúčastněných spolků, který byl

přípraven návrh podat, od smlouvy o rozdělení odstoupit. Odstoupí-li od smlouvy i jen jedna strana, zanikají tím závazky všech stran založené smlouvou. Nepodají-li při rozdělení sloučením zúčastněné spolky návrh na zápis rozdělení do jednoho roku ode dne, kdy byla smlouva o rozdělení uzavřena, platí, že od smlouvy odstoupily všechny zúčastněné spolky. Následně společně a nerozdílně se spolkem, který způsobil, že návrh na zápis rozdělení nebyl podán včas, nahradí ostatním spolkům škodu z toho vzniklou členové jeho statutárního orgánu vyjma těch, kteří prokáží, že vyvinuli dostatečné úsilí, aby návrh byl podán včas. Z § 298 plyne, že nepodá-li rozdělovaný spolek při rozdělení se založením nových spolků návrh na zápis rozdělení do jednoho roku ode dne, kdy bylo rozhodnutí o rozdělení přijato, ruší se marným uplynutím lhůty rozhodnutí o rozdělení.

Dle § 299 odst. 1 je upraveno ručení za dluhy tak, že každý z nástupnických spolků ručí společně s ostatními nástupnickými spolky za dluhy přešlé z rozdělovaného spolku na další nástupnický spolek. Pokud chce spolek ručit jen do výše nabytého jmění, musí výši tohoto jmění nechat ohodnotit znaleckým posudkem. Právo na dostatečnou jistinu je upraveno stejně jako o fúze.